

**Ombwdsmon
Ombudsman**
Cymru • Wales

Safonau'r Gymraeg Adroddiad Blynyddol 2022/23

Medi 2023

Gallwn ddarparu crynodeb y ddogfen hon mewn fformatau hygyrch gan gynnwys Braille, print bras a Hawdd ei Ddarllen. Er mwyn gwneud cais, cysylltwch â ni:

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
1 Ffordd yr Hen Gae
Pencoed
CF35 5LJ

Ffôn: 0300 790 0203

E-bost: cyfathrebu@ombwdsmon.cymru

**Ombwdsmon
Ombudsman**
Cymru • Wales

Safonau'r Gymraeg Adroddiad Blynyddol 2022/23

Cynnwys

- 5 Rhagair
- 6 Cefndir
- 7 Amdanom ni
- 8 Ein dyletswyddau o ran y Gymraeg
- 8 Cyfrifoldebau
- 9 Sut gwnaethom ni baratoi'r adroddiad hwn
- 9 Cydymffurfiaeth â'r Safonau
- 10 Ein perfformiad yn 2022/23
- 11 Safonau cyflenwi gwasanaeth
- 14 Safonau llunio polisïau
- 16 Safonau gweithredu

Rhagair

Mae'n bleser gennyf gyhoeddi'r adroddiad blynyddol hwn sy'n amlinellu ein cydymffurfiaeth â Safonau'r Gymraeg.

Yn OGCC, rydym yn cofleidio'r Gymraeg ac rydym wedi ymrwmo i gefnogi Siaradwyr Cymraeg. Eleni, roeddem yn falch o weithio â Chomisiynydd y Gymraeg ar ei hasesiad sicrwydd o'n cydymffurfiaeth. Roeddem yn ddiolchgar am yr adborth ac yn falch mai cyfyngedig iawn oedd y camau gweithredu yr oedd angen i ni eu cymryd i wella sut rydym yn gweithio. Eleni, gwnaethom hefyd fanteisio ar y cyfle i adolygu ein Polisi'r Gymraeg, sydd nawr yn datgan yn fwy eglur sut rydym yn monitro ein cydymffurfiaeth a pha gamau y byddwn yn eu cymryd i hyrwyddo'r Gymraeg.

Uchafbwynt arall oedd bod cyfran ychydig yn uwch o'n staff wedi dweud wrthym eleni fod ganddynt sgiliau Cymraeg gweddol dda neu rugl. Croesawn hyn, gan ei fod yn golygu ein bod wedi ein harfogi'n well i gynnig gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg.

Wedi dweud hynny, un o'r prif heriau rydym yn parhau i'w hwynebu yw'r nifer isel sy'n manteisio ar ein gwasanaeth drwy gyfrwng y Gymraeg. Eleni, defnyddiodd llai nag 1% o'n hachwynwyr y dewis hwnnw. Byddwn yn edrych yn rhagweithiol am

ffyrdd o fynd i'r afael â'r duedd hon – o fwy o gyhoeddusrwydd i gasglu tystiolaeth yn uniongyrchol gan siaradwyr Cymraeg sy'n defnyddio ein gwasanaeth.

Edrychwn ymlaen at fwrw ymlaen â'r gwaith hwn o dan ein Cynllun Strategol newydd.

Michelle Morris

**Ombwdsmon Gwasanaethau
Cyhoeddus Cymru**
Medi 2023

Cefndir

Amdanom ni

Mae gennym dair rôl yn bennaf.

Rydym yn ymchwilio i gwynion am wasanaethau cyhoeddus.

Gallwn edrych ar y gwasanaethau a ddarperir gan gyrff cyhoeddus datganoledig yng Nghymru, megis cynghorau lleol, Byrddau Iechyd, landlordiaid cymdeithasol ac eraill. Gallwn hefyd edrych ar gwynion am ofal cymdeithasol preifat a gofal diwedd oes, yn ogystal â rhywfaint o ofal iechyd preifat.

Rydym yn ystyried cwynion am gynghorwyr sy'n torri'r Cod Ymddygiad.

Rydym yn edrych ar gwynion am gynghorwyr mewn cynghorau lleol, awdurdodau tân ac awdurdodau parciau cenedlaethol. Rydym hefyd yn edrych ar gwynion am baneli heddlu a throseddu. Rydym hefyd yn "berson rhagnodedig" o dan y Ddeddf Datgelu er Lles y Cyhoedd ar gyfer codi pryderon chwythu'r chwiban am aelodau awdurdod lleol yn torri'r Cod.

Rydym yn sbarduno gwelliannau systemig mewn gwasanaethau cyhoeddus a safonau ymddygiad mewn llywodraeth leol yng Nghymru.

Gallwn ymchwilio ar ein liwt ein hunain, hyd yn oed os nad ydym wedi derbyn cwyn. Gallwn hefyd osod safonau cwynion ar gyfer cyrff cyhoeddus yng Nghymru, monitro sut maent yn delio â chwynion, a darparu hyfforddiant iddynt.

Ein dyletswyddau o ran y Gymraeg

O dan ein Deddfwriaeth, mae'n rhaid i ni gydymffurfio â Safonau'r Iaith Gymraeg (y Safonau). Croesawn y Gymraeg, ac rydym wedi ymrwymo i nodau'r Safonau ac i ddiwallu anghenion siaradwyr Cymraeg.

Gallwch ddarllen Safonau'r Gymraeg a'n hysbysiad cydymffurfio gyda'n [Polisi Iaith Gymraeg](#) ar ein gwefan yma.

Cyfrifoldebau

Ein Tîm Rheoli sydd â chyfrifoldeb cyffredinol am gyfeiriad strategol a llywodraethu'r swyddfa. Mae ein Prif Swyddog Gweithredu a'n Cyfarwyddwr Gwella yn sicrhau bod rheoli gweithredol yn cydymffurfio â'r holl ofynion cyfreithiol, statudol a chanllawiau ymarfer da mewn perthynas â'r Safonau.

Ein Tîm Gwella sy'n gyfrifol am y Gymraeg o ddydd i ddydd. Ein Pennaeth Polisi, Cyfathrebu a

Chydraddoldeb, Amrywiaeth a Chynhwysiant sydd â chyfrifoldeb cyffredinol am ddatblygu ac adrodd ar bolisiau. Gellir cysylltu â nhw i drafod yr adroddiad hwn.

Mae'r holl staff yn derbyn gwybodaeth am ein dyletswyddau a'n hymrwymadau o dan y Safonau a'n Polisi Iaith Gymraeg, ac mae disgwyl iddynt gydymffurfio a chyfrannu fel y bo'n berthnasol ac yn briodol.

Sut gwnaethom ni baratoi'r adroddiad hwn

Wrth ddatblygu'r adroddiad hwn, defnyddiwyd canllawiau a chyngor gan Gomisiynydd y Gymraeg. Cymeradwyodd ein Tîm Rheoli'r adroddiad ar 15 Awst 2023.

Cydymffurfiaeth â'r Safonau

Ar gais Comisiynydd y Gymraeg, ym mis Awst 2022, gwnaethom gwblhau hunanasesiad o ddetholiad o Safonau cyflenwi gwasanaeth, polisi a gweithredu. Rhoddodd canlyniadau'r ymarfer hwnnw dawelwch meddwl i ni ein bod yn cydymffurfio'n llawn â'r rhan fwyaf o'r Safonau a aseswyd gennym. Dim ond un maes a aseswyd - yn ymwneud â sut rydym yn cyfathrebu ag ymgeiswyr swyddi a fu'n llwyddiannus - oedd â lefel ganolig o sicrwydd.

Yn dilyn yr ymarfer hwnnw, cynhaliodd y Comisiynydd asesiad pellach o'n cydymffurfiaeth â'r Safonau, fel un o'r 18 sefydliad wedi'u henwi yn Rheoliadau Safonau'r Gymraeg (Rhif 2) 2016. Ar

y cyfan, roedd canlyniadau'r asesiad yn gadarnhaol, gydag awgrymiadau ar gyfer camau gweithredu mewn rhai meysydd yn unig. Cymerasom gamau i fynd i'r afael â'r adborth a dderbyniwyd. Cyfeiriwn at y camau gweithredu hyn drwy gydol yr adroddiad hwn.

Ni chawsom unrhyw gwynion yn ymwneud â'n chydymffurfiaeth â'r Safonau yn ystod 2022/23. Gallwch ddod o hyd i ragor o wybodaeth ar ein gwefan am sut y gellir gwneud cwynion am ein cydymffurfiaeth.

Ein perfformiad yn 2022/23

Safonau cyflenwi gwasanaeth

Defnydd o'n gwasanaethau

Mynegodd defnyddwyr gwasanaeth y byddai'n well ganddynt i ni gysylltu â nhw yn Gymraeg mewn llai nag 1% o'n cwynion yn 2022/23.

Gohebiaeth (Safonau 1-7)

Rydym yn datgan ym mhob neges ebost a throedyn llythyr ein bod yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg, y byddwn yn ymateb i ohebiaeth yn Gymraeg, ac na fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. Rydym yn sicrhau bod hyn yn digwydd yn gyson drwy gynnwys y datganiad yn ein templedi ebost a gohebiaeth safonol ar ein system rheoli gwaith achos ac unrhyw negeseuon ebost a anfonir o'n system ebost 'Outlook'.

Bydd unrhyw un sy'n ysgrifennu atom yn Gymraeg yn cael ateb yn Gymraeg yn awtomatig.

Mae cyfarwyddyd ar gael i'n staff ynghylch sut i wneud eu llofnod ebost ac ymatebion allan o'r swyddfa yn ddwyieithog, ac os ydynt yn gallu cyfathrebu'n ysgrifenedig yn Gymraeg, darparwyd baner iddynt ei chynnwys yn eu llofnod.

Ffôn (Safonau 8-22)

Caiff bob galwad ffôn ei hateb yn ddwyieithog, gyda'r cyfarchiad Cymraeg yn gyntaf. Mae ein gwasanaeth ateb galwadau awtomataidd hefyd ar gael yn Gymraeg, ac mae gan alwyr yr opsiwn i ddewis siarad Cymraeg. Y Gymraeg yw'r opsiwn cyntaf bob amser.

Yn 2022/23, dewisodd llai na 1% o'r holl alwyr i'n swyddfa'r dewis i siarad Cymraeg.

Mae gennym 3 aelod o staff sydd ar gael i ateb y galwadau cychwynnol yn Gymraeg ac maent yn gweithio ar rota i sicrhau eu bod ar gael.

Mae staff wedi cael cyfarwyddyd i newid negeseuon peiriant ateb personol fel eu bod yn ddwyieithog. Mae staff wedi cael cyfarwyddiadau a hyfforddiant ar sut i wneud hyn.

Yn ein Timau Derbyn, Cwynion Gwasanaethau Cyhoeddus a Chod Ymddygiad, mae gennym:

- 3 Swyddog Gwaith Achos sy'n siarad Cymraeg
- 1 Swyddog Ymchwilio Tîm Asesu sy'n siarad Cymraeg
- 2 Reolwr Tîm sy'n siarad Cymraeg

- 5 Swyddog Ymchwilio Tîm Ymchwilio sy'n siarad Cymraeg.

Mae pobl sy'n cysylltu â'n swyddfa ac sy'n dymuno defnyddio'r Gymraeg wrth ymdrin â'u cwyn, yn cael swyddog achos sy'n siarad Cymraeg sy'n cysylltu â nhw yn uniongyrchol. Ar adegau pan fydd pobl yn ffonio rhif uniongyrchol ynghylch cwyn lle nad yw'r person sy'n cael ei ffonio yn siarad Cymraeg, gallwn drosglwyddo'r alwad i siaradwr Cymraeg i ddelio â'r ymholiad.

Gall pobl sy'n cysylltu â rhifau llinell uniongyrchol ar gyfer ymholiadau eraill, er enghraifft er gwybodaeth am gais am swydd neu dendr, gael eu trosglwyddo i rywun sy'n gallu siarad â nhw yn Gymraeg cyn belled ag y bo rhywun sydd â'r wybodaeth a'r sgiliau angenrheidiol yn gallu darparu'r gwasanaeth sydd ei angen arnynt.

Cyfarfodydd (Safonau 24 - 32)

Lle nad ydym wedi cysylltu ac wedi sefydlu sut y byddai person yn dymuno cynnal cyfarfod, byddwn yn canfod pa iaith yr hoffent ei defnyddio yn y cyfarfod.

Bydd pob cyfarfod mwy a drefnir gennym yn cynnwys cyhoeddusrwydd, cyhoeddiadau a phapurau cyfarfod 'Cymraeg yn gyntaf', ac rydym yn gwirio gyda'r cyfranogwyr a hoffent ddefnyddio'r Gymraeg, rhag ofn bod

angen gwasanaethau cyfieithu. Enghraifft o gyfarfodydd perthnasol oedd y gyfres o bedwar cyfarfod seinfwrdd a drefnwyd gennym ym mis Ebrill 2023 ar gyfer ein rhanddeiliaid – cynghorau lleol, Byrddau Iechyd Lleol, cymdeithasau tai a sefydliadau cynghori ac eirioli. Dywedodd y cyfranogwyr wrthym nad oedd angen gwasanaethau cyfieithu arnynt, ond er gwaethaf hynny, gwnaethom eu gwahodd i ddefnyddio'r Gymraeg yn ystod y cyfarfod os dymument. Mewn enghraifft arall, yn ystod lansiad ar-lein ein Cynllun Strategol newydd yn Ebrill 2023, casglom ddewis iaith y rhai a fu'n bresennol a sicrhao fod cyfieithu ar y pryd ar gael.

Ni chynhaliom gyfarfodydd a oedd ar agor i'r cyhoedd yn ystod y cyfnod adrodd. Ni threfnom unrhyw ddigwyddiadau cyhoeddus yn ystod y flwyddyn.

Cyhoeddusrwydd (Safonau 33-72)

Mae ein gwefan yn ddwyieithog ac rydym yn ymdrechu i sicrhau bod pob rhyngwyneb a dewislen ar gael yn Gymraeg, a bod dolenni uniongyrchol bob amser o'r Saesneg i dudalennau cyfatebol Cymraeg. Cawsom wybod gan Gomisiynydd y Gymraeg am nifer fach o achosion lle bu i ni fethu â chyrraedd y safon honno. Ers hynny rydym wedi mynd i'r afael â'r materion

a godwyd ac wedi parhau i adolygu cynnwys ein gwefan yn rheolaidd.

Rydym yn sicrhau bod y cynnwys Cymraeg bob amser yn ymddangos yn gyntaf yn ein cyfrifon cyfryngau cymdeithasol. Yn ystod y flwyddyn, gwnaethom bostio 194 o weithiau yn Gymraeg ar Twitter, gyda llawer o'r postiadau yn cael eu hailadrodd ar LinkedIn a Facebook. Mewn un achos, a nodwyd i ni gan Gomisiynydd y Gymraeg, cyhoeddwyd postiad yn uniaith Saesneg, oherwydd camgymeriad dynol.

Ar hyn o bryd, dim ond ychydig o ymwelwyr sy'n ymweld â'n swyddfa, ond mae gennym y cyfleusterau hyn:

- Mae ein cyfarchiad drws yn ddwyieithog gyda'r Gymraeg yn gyntaf.
- Rydym yn arddangos arwydd yn ein derbynfa sy'n croesawu'r defnydd o'r Gymraeg.

Mae'r holl staff yn gallu cyfarch pobl yn Gymraeg.

Mae bathodynau ar gael i staff sy'n siarad Cymraeg yn rhugl i ddangos eu bod yn gallu siarad yn Gymraeg ag ymwelwyr.

Caffael (Safonau 72- 76)

Mae ein Polisi Caffael yn datgan ein bod yn croesawu ceisiadau am dendrau yn Gymraeg ac na fyddant yn cael eu trin yn llai ffafriol na'r rhai a gyflwynir yn Saesneg. Yn 2022/23, gwnaethom hysbysu 3 thendr. Ni chyflwynodd yr un o'r cyflenwyr gais tendr yn Gymraeg.

Hyrwyddo gwasanaethau (Safonau 77 - 80)

Mae ein gwasanaethau cwynion yn gwbl ddwyieithog. Gwnaethom hyrwyddo ein gwasanaethau Cymraeg ar ddiwrnod Hawliau'r Gymraeg.

Caiff ein hyfforddiant Safonau Cwynion ei gynnig yn Gymraeg, yn Saesneg neu'n ddwyieithog. Mae un corff cyhoeddus wedi manteisio ar y cynnig o hyfforddiant yn y Gymraeg.

Yn Ebrill, lansiom ein logo newydd. Mae'r logo yn ddwyieithog ac yn nodi enw ein sefydliad yn Gymraeg yn gyntaf.

Nid ydym wedi derbyn unrhyw gwynion am ddarpariaeth Gymraeg ein gwasanaethau yn 2022/23.

Safonau Ilunio polisïau

Polisïau a gweithdrefnau newydd neu ddiwygiedig (Safonau 84– 86)

I sicrhau cydymffurfiaeth â'r safonau Ilunio polisi, mae gennym y cytundebau canlynol ar waith:

- [Polisi Iaith Gymraeg](#) – sy'n nodi ein dyletswyddau a'n hymrwymiaidau o ran cydymffurfio â'r safonau Ilunio polisi. Adolygwyd y polisi yn ystod y flwyddyn a gwnaethom ymgynghori arno gyda Chomisiynydd y Gymraeg.
- [Polisi a Gweithdrefn Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb](#) – sy'n cynnwys asesiad o'r effaith ar y Gymraeg ac sy'n anelu at:

rhagweld neu nodi canlyniadau polisi ar unigolion neu grwpiau o ddefnyddwyr gwasanaeth/ gweithwyr a'u defnydd o'r Gymraeg;

sicrhau bod unrhyw effeithiau negyddol yn cau eu dileu neu eu lleihau i'r eithaf;

gwneud y mwyaf o gyfleoedd i hyrwyddo effeithiau cadarnhaol.

- Gweithdrefn Rheoli Polisi – sy'n sicrhau bod ein holl bolisïau'n gyfredol, yn gyson o ran

cyflwyniad, yn cael eu cyhoeddi'n briodol, ac yn cydymffurfio â'n dyletswyddau cydraddoldeb a'r Gymraeg. Mae'r Weithdrefn yn nodi'n glir bod yn rhaid i'n holl bolisïau fod ar gael yn Gymraeg ac yn Saesneg a bod yn rhaid iddynt gael eu cyhoeddi ar yr un pryd yn Gymraeg ac yn Saesneg ar ein Mewnrwyd ac ar y wefan.

- Swyddog penodedig ar gyfer Rheoli Polisi – yn gyfrifol am sicrhau bod y weithdrefn yr Asesiad o'r Effaith a'r Weithdrefn Rheoli Polisi yn cael eu gweithredu'n gywir.
- Ein Grŵp Cydraddoldeb mewnol – i ddarparu cyngor a chymorth i berchnogion polisi sy'n datblygu polisi newydd neu'n adolygu polisi ar faterion cydraddoldeb, gan gynnwys y Gymraeg.

Cynhaliom 11 Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ar bolisïau yn 2022/23. Nododd y rhan fwyaf effaith niwtral ar y Gymraeg, gan adlewyrchu ein cydymffurfriad â Safonau'r Gymraeg. Nododd 5 effaith gadarnhaol.

Ymgynghoriadau (Safonau 87 - 89)

Yn ystod y flwyddyn, cynhalïom 2 ymgynghoriad allanol ar:

- Ein Cynllun Strategol drafft 2023-2026
- Ein hymchwiliad ar ei liwt ei hun arfaethedig nesaf.

Roedd y ddwy ddogfen ymgynghori yn cynnwys y cwestiynau a ganlyn:

- Pa effeithiau y gallai'r canllawiau eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg ac wrth beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg?
- Sut y gellid hybu effeithiau cadarnhaol, neu liniaru effeithiau negyddol?

Comisiynu ymchwil (Safonau 91-93)

Nid ydym wedi comisiynu nac wedi cynnal unrhyw ymchwil er mwyn gwneud penderfyniad polisi yn 2022/23.

Safonau gweithredu

Polisi ar gyfer defnyddio'r Gymraeg yn fewnol (Safon 94)

Mae gennym [Bolisi Iaith Cymraeg](#) ar waith, sy'n cyd-fynd â'n dyletswyddau o dan y Safonau. Mae'r polisi yn cynnwys adran sy'n egluro ein dull o ddefnyddio'r Gymraeg yn fewnol. Mae ar gael ar yr Hwb (ein mewnrwyd) ac ar ein gwefan gyhoeddus. Adolygwyd y polisi yn ystod y flwyddyn a gwnaethom ymgynghori arno gyda Chomisiynydd y Gymraeg.

Dogfennau cyflogaeth (Safon 95 - 100)

Gofynnwn i bob cydweithiwr newydd sy'n ymuno â ni ddatgan a hoffai gael unrhyw ohebiaeth a dogfennau sy'n ymwneud â chyflogaeth, hyfforddiant, amcanion perfformiad neu gynllunio gyrfa yn Gymraeg neu yn Saesneg. Yn ystod 2022/23, ymunodd 14 o gydweithwyr newydd â'n tîm, 5 ohonynt dros dro. O'r 14 aelod o staff, nid oedd gan 11 unrhyw ofynion iaith Gymraeg a dim ond 3 oedd angen gwirydd sillafu Cymraeg a rhyngwynebau Cymraeg (sydd ar gael i'r holl staff).

Yn y ffurflen gais, gofynnwn i ymgeiswyr a fyddent yn hoffi cael dogfennau yn ymwneud â'r posibilrwydd o gyflogaeth yn Gymraeg neu yn Saesneg.

Polisiau cyflogaeth (Safon 101 - 107)

Mae [ein holl bolisiau adnoddau dynol](#) sy'n ymwneud ag ymddygiad, iechyd a diogelwch, buddion y gweithle, rheoli perfformiad, absenoldeb, amodau gwaith a phatrymau gwaith ar gael yn Gymraeg ar ein gwefan a'n safle mewnrwyd.

Gweithdrefnau cwynion staff a disgyblu staff (Safon 108 - 115)

Gellir ymgymryd â'n trefniadau [cwyno](#) a [disgyblu](#) yn Gymraeg. Nid ydym wedi derbyn unrhyw gwynion yn Gymraeg nac wedi cymryd camau disgyblu yn Gymraeg yn ystod 2022/23.

Technoleg i hwyluso defnydd staff o'r Gymraeg (Safon 116 - 122)

Mae gan bob aelod o staff fynediad at feddalwedd cyfrifiadurol i wirio sillafu a gramadeg Cymraeg. Mae'r holl staff wedi cael cyfarwyddiadau ar sut i newid gosodiadau iaith ar gyfer y canlynol:

- Microsoft EDGE
- Prawf iaith Microsoft Outlook
- Microsoft Windows
- Microsoft Office
- Yr Hwb (tudalen gartref / tudalen

newyddion / tudalen polisi).

Mae gennym wefan ar ein Mewnrwyd sy'n cynnwys gwybodaeth am ein proses gyfieithu, mynediad i hyfforddiant Cymraeg, ein dyletswyddau o dan y safonau a gwybodaeth berthnasol arall.

Sgiliau Cymraeg y staff (Safon 123)

Rydym yn cynnal arolwg blynyddol o'n staff ac rydym yn casglu gwybodaeth am lefel sgiliau Cymraeg fel rhan o'r arolwg hwnnw.

Yn 2022/23, dywedodd 14%* o'n staff mai Cymraeg oedd eu prif iaith – yr un gyfran â'r llynedd. Fodd bynnag, roedd cyfran y bobl â sgiliau gweddol dda neu rugl yn gyffredinol uwch na'r llynedd:

- siarad: 26% (o gymharu â 26% y llynedd)
- darllen: 31% (o gymharu â 29% y llynedd)
- ysgrifennu: 27% (o gymharu â 26% y llynedd)
- deall: 32% (o gymharu â 30% y llynedd).

* Mae'r ffigur hwn yn cyfrif am staff ar absenoldeb mamolaeth a gweithwyr banc. O ganlyniad, mae'n amrywio ychydig o gymharu â'r ffigur yn ein Hadroddiad Blynyddol 2022/23.

Er ein bod yn cadw'r data hwn, ac wedi'i ddadansoddi, oherwydd y nifer

fach o staff ar lefelau penodol neu mewn rhai timau, nid yw'n ymarferol i ni rannu data sy'n ymwneud â siaradwyr Cymraeg ar raddfeydd gwahanol neu mewn timau gwahanol heb y perygl o ddatgelu pwy yw'r unigolion a datgelu data personol.

Cefnogaeth hyfforddi a chyfathrebu (Safonau 124 - 131)

Mae sylw i Safonau'r Gymraeg wedi'i gynnwys yn ein rhaglen cynefino (Modiwl 2 – Cyflwyniad i'r Sefydliad). Mae'r holl ddeunydd cynefino ar gael yn Gymraeg ond, hyd yma, ni fu unrhyw alwad i'w gyflwyno yn Gymraeg.

Rydym yn annog staff i ddysgu Cymraeg, gan gynnwys yn ystod amser gwaith, ac rydym yn cefnogi'r rhai sy'n dymuno parhau i wella eu Cymraeg i wneud hynny. Gwnaethom gefnogi 8 o gydweithwyr i ymgymryd â hyfforddiant iaith Gymraeg yn ystod y flwyddyn, gyda llawer mwy yn mynychu cyrsiau ymwybyddiaeth o'r Gymraeg.

Rydym yn cefnogi'r defnydd o'r Gymraeg mewn cyfarfodydd a chyfweliadau ac wedi sicrhau hyfforddiant ar-lein yn y Gymraeg gan ein darparwr hyfforddiant, IHASCO. Mae hyn yn cynnwys lechyd a Diogelwch. Nid ydym wedi darparu hyfforddiant ar yr elfennau eraill a gynhwysir o dan safon 124 (yn Gymraeg neu Saesneg) yn ystod 2022/23.

Recriwtio (Safon 132 - 136)

Mae ein Polisi Recriwtio a Dethol yn cadarnhau na fyddwn yn cychwyn ar y drefn recriwtio hyd nes y bydd yr angen am sgiliau Cymraeg wedi'i asesu a'i gofnodi. Rydym yn sefydlu'r angen am sgiliau Cymraeg fel rhan o'r gwaith o ddatblygu disgrifiadau swydd unigol a manylebau person, yn seiliedig ar brinder sgiliau ac anghenion o fewn y sefydliad. Rydym yn manylu ar yr angen am sgiliau Cymraeg yn y disgrifiad swydd a'r hysbyseb cyn i'r swydd wag fynd yn "fyw".

Rydym yn hysbysebu ein holl swyddi gwag yn ddwyieithog ac mae'r hysbysebion yn nodi y gellir cyflwyno ceisiadau yn Gymraeg, ac na fydd cais a gyflwynir yn Gymraeg yn cael ei drin yn llai ffafriol na chais a gyflwynir yn Saesneg. Mae'r holl ddogfennau a gyhoeddir fel rhan o'r pecyn recriwtio yn cael eu cyhoeddi'n ddwyieithog. Mae ein ffurflenni recriwtio yn rhoi

cyfle i ymgeiswyr nodi a hoffent i'r broses recriwtio gael ei chynnal yn Gymraeg.

Rydym bob amser yn ceisio cyfathrebu â'r ymgeisydd swydd yn eu dewis iaith. Mae hyn yn cynnwys y 'llythyr cynnig'. Yn dilyn adborth gan Gomisiynydd y Gymraeg, rydym hefyd bellach yn sicrhau bod galwadau i roi gwybod i ymgeiswyr llwyddiannus bellach yn cael eu gwneud yn unol â dewis iaith yr ymgeisydd.

Arwyddion (Safon 138–139)

Gan ein bod yn rhentu ein swyddfeydd, nid oes gennym reolaeth dros yr arwyddion allanol parhaol i'n swyddfa. Fodd bynnag, mae pob arwydd dros dro sy'n ymwneud â'n swyddfa yn cydymffurfio'n llawn â'r Safonau.

**Ombwdsmon
Ombudsman**
Cymru · Wales

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru

1 Ffordd yr Hen Gae

Pencoed

CF35 5LJ

Ffôn: 0300 790 0203

E-bost: holwch@ombwdsmon.cymru

Dilynwch ni ar Twitter: [@OmbudsmanWales](https://twitter.com/OmbudsmanWales)